

Delegatura Leszczyńska WIL

„Przeszłość to dziś, tylko cokolwiek dalej” [Cyprian Kamil Norwid]

Powstało Muzeum Położnictwa i Ginekologii

PROF. DR. HAB. N. MED.
EDMUND WASZYŃSKI

W Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Lesznie powstało Muzeum Położnictwa i Ginekologii. Idea założenia muzeum zrodziła się w wyniku kolekcjonerstwa, a na ekspozycję złożyły się zbiory prywatne gromadzone przez 40 lat przez piszącego te słowa.

Główne założenia i cel muzeum to chęć przybliżenia społeczeństwu, a zwłaszcza środowisku lekarskiemu, historii położnictwa i ginekologii. Cel dalekosiężny to

wzbogacanie zbiorów drogą zakupu lub darowizny eksponatów, tak aby w przyszłości powstało ogólnopolskie muzeum położnictwa i ginekologii o randze muzeum państwowego. Celem bieżącym jest też archiwizacja dokumentów świadczących o aktualnych dokonaniach polskich położników i ginekologów poprzez gromadzenie materiałów z kolejnych kadencji Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego.

Muzeum zajmuje trzy pomieszczenia o ogólnej powierzchni ponad 90 metrów kwadratowych. Zwiedzających wita logo muzeum w postaci torsu kobiety ciężarnej. Nad nim umieszczono słowa Cypriana Kamila Norwida: „Przeszłość to dziś, tylko cokolwiek dalej”. Tuż obok widnieje galeria zasłużonych polskich położników-ginekologów od XVIII do pierwszej połowy XX wieku oraz galeria ginekologów kliniki w Poznaniu przy ul. Polnej z roku 1949. Tuż obok umieszczono fantom położniczy.

W pierwszym pomieszczeniu zaaranżowano poród w domu. Scena przedstawia sytuację po odbytym porodzie, powikłanym krwotokiem. Na manekin kobiety założono przyrząd Clovera utrzymujący pozycję do zabiegu położniczego, krwotok wstrzymuje przyrząd Sehrta uciskający aortę brzuszną. Obok stoi manekin położnej w stroju śląskim. Strój ten, подарowany przez prof. n. med. Adama Cekańskiego, jest autentycznym strojem położnej pracującej na Śląsku w połowie ubiegłego wieku. Torba podręczna położnej, zestaw do porodu, wanienska, lalka (noworodek) w wiszącej wadze oraz inne elementy, jak krucyfiks, obraz na ścianie, lampa naftowa dodają uroku tej inscenizacji.

W drugim pomieszczeniu, największym, w gablotach zlokalizowano

dziewiętnastowieczne narzędzia położnicze służące do rozwiązania rodzącej. Są to kleszcze porodowe, kраниoklasty, perforatoria (trepany), haki położnicze, piłka Gigliego itp. Wśród kleszczy są unikalne kleszcze osiowe Tarniera. Umieszczono tutaj też podręczne zestawy chirurgiczne, dilatatory maciczne, laminaria, przyrząd do odprowadzania pępowiny, wzierniki pochwowe, w tym niespotykane już dziś wzierniki rurkowe Fergussona, podręczne etui do iniekcji, tokografy, aparat do znieczulenia porodu, maski Schimelbuscha itp. Są tu też stare egzemplarze „Ginekologii Polskiej”, podręcznik położnictwa Williama Smelliego z 1782 r. z pięknymi rycinami (wydanie niemieckie), fotokopia pierwszego w Polsce czasopisma medycznego wydawanego w Lesznie w latach 1750–1753 z licznymi artykułami o treści ginekologicznej, polskie podręczniki położnictwa sprzed stu lat. Poza gablotami umieszczono fotokopie scen pozycji przy porodzie u ludów pierwotnych oraz fotokopie narzędzi i urządzeń ginekologicznych będących wkładem ginekologów polskich do ogólnej skarbnicy medycyny. Salę ozdabia fotokopia (2x3 m) ryciny z traktatu położniczego z *Zielnika Falimirza* z 1543 r. przedstawiająca scenę porodu oraz drzewo genealogiczne medycyny. Trzy krzesła porodowe (kopie) od XVI do XIX wieku dopełniają uroku w pięknych kolorach odmalowanej sali.

W przedsionku prowadzącym do trzeciego pomieszczenia jest gablota, w której eksponowane są porcelanowe kraczki położnicze (porcelana Rosenthal), kłamry Michela do zszywania ran, hematometr, stare strzykawki, igły, irygator szklany i inne drobiazgi. Na ścianie umieszczono cztery plansze ilustrujące pierwsze cięcia cesarskie, pierwszą operację guza jajnika we Francji wykonaną przez Polaka Rocha Wójcikowskiego w roku 1848, pierwszą operację guza jajnika wykonaną w Stanach Zjednoczonych przez McDowela, operację *colpocleisis mediana* Ludwika Neugebauera, pierwszą transfuzję krwi w Polsce ze wskazania ginekologicznego.

Opisany przedsięwzięcie prowadzi nas do kolejnego pomieszczenia, w którym zgromadzono tzw. ciężki sprzęt oraz księgozbiór. Są tu stare ultrasonografy, kardiogram, elektrokoagulator, aparat do znieczulenia wziewnego mieszaniną tlenu i podtlenku azotu Heliodora Święcickiego z roku 1890, fotel ginekologiczny i inne. Księgozbiór liczy kilkadziesiąt tomów polskich i obcojęzycznych książek i czasopism medycznych, w tym unikalny zbiór pamiętników zjazdów ginekologicznych.

Muzeum powstało ze środków spo-

Delegatura Leszczyńska WIL

a nad muzealną poprawnością czuwała Pani Barbara Goldman.

Uroczyste otwarcie Muzeum odbyło się 25 września 2006 r., w przeddzień XXIX Kongresu Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego, w obecności władz miasta i licznych zaproszonych gości. Przecięcia wstęgi dokonał dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Lesznie dr Tomasz Stroński, prezes Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego prof. dr hab. n. med. Marek Spaczyński oraz piszący te słowa. Chwila była podniosła.

W realizacji idei utworzenia muzeum autorowi niniejszego opracowania przyświecały słowa wielkiego polskiego ginekologa, Heliodora Świącickiego: „Niechaj nie mó-

łecznych. Zgromadzone w wyniku sponsoringu środki finansowe pozwoliły na adaptację pomieszczeń i nadanie im muzealnej formy. Projekt ekspozycji wykonała Pani Sylwia Erbert-Hoja,

wią obcy o nas, żeśmy zerwali dawną z grobami zażyłość i o przeszłość już nie dbamy.”

PRZEWODNICZĄCY SEKCJI HISTORYCZNEJ
POLSKIEGO TOWARZYSTWA GINEKOLOGICZNEGO
PROF. DR HAB. N. MED. EDMUND WASZYŃSKI

Muzeum można zwiedzać po telefonicznym zgłoszeniu:

Edmund Waszyński: 601 78 37 08

Wojewódzki Szpital Zespolony, sekretariat (0-65) 52 53 100

Strona internetowa: www.muzeumpoloznictwaiginekologii.bt.pl

Prof. dr hab. n. med. Edmund Waszyński jest specjalistą w zakresie ginekologii i położnictwa; wieloletni ordynator oddziału położniczo-ginekologicznego w Wojewódzkim Szpitalu w Lesznie; były kierownik Zakładu Humanistycznych Nauk Lekarskich Akademii Medycznej we Wrocławiu; obecnie konsultant i rzecznik praw pacjenta tegoż szpitala; znany w kraju autorytet w zakresie historii położnictwa i ginekologii; autor wielu opracowań naukowych w zakresie historii medycyny, m.in. pierwszego w Polsce podręcznika pt. *Historia położnictwa i ginekologii w Polsce* (Volumed 2000); kolekcjoner narzędzi i urządzeń lekarskich, starych podręczników i czasopism; jest przewodniczącym Sekcji Historycznej Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego; członek honorowy PTG.